

Yttrande över betänkandet Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa, SOU 2025:69

Er beteckning: LI2025/01499

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg anser att detta är en välformulerad utredning där vi ställer oss bakom huvuddragen. Länsstyrelsen bedömer dock att utredningen saknar viktiga förtydliganden gällande kostnader och definitioner, samt ser en risk för större öknings i arbetsinsatser för Länsstyrelserna än vad utredningen identifierat. Överflyttning av arbetsuppgifter likt dessa måste åtföljas av tillräckliga resurser för att uppdraget ska kunna utföras i förväntad omfattning. Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag om att länsstyrelserna är lämpliga huvudmän för de uppgifter som föreslås flyttas till myndigheten.

1. Oklart ersättningsansvar:

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.: Länsstyrelsen efterfrågar ett förtydligande av vad den "skäliga ersättningen" täcker i 7 a §. Länsstyrelsen anser att ersättningen till den drabbade också bör täcka diagnostik och behandling, inte enbart avlivning och ersättning för "föremål av personlig natur". I och med det riskerar kostnaderna att öka för länsstyrelserna och ersättningsnivåerna för detta bör ses över.

I förslag om ändring i förordningen (1956:296) om ersättning från staten i vissa fall vid ingripanden för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom anser länsstyrelsen att ersättningen även bör täcka provtagning och behandling av djuret, inte enbart analyskostnader på labb som överstiger 1000 SEK.

2. Risk för ökade kostnader och arbetsbelastning:

I förslaget om att flytta över kommunernas ansvar enligt 9 kap. 15 § miljöbalken ser Länsstyrelsen en risk att arbetsbelastningen och kostnaderna för länsstyrelserna kommer att vara större än vad som varit fallet hos kommunerna. Antalet identifierade ärenden kan komma att öka på grund av den förmodat högre kompetens inom området som finns på länsstyrelserna och som tidigare saknats hos kommunerna.

I avsnitt 4.6 i utredningen ser man över behovet av att justera kontrollen av förebyggande smittskyddsåtgärder. Länsstyrelsen önskar en noggrannare uträkning samt översyn över eventuella resursändringar som justeringen skulle innebära.

3. Definition av sällskapsdjur:

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, med mera 7 a §. Länsstyrelsen anser att definitionen av sällskapsdjur bör förtydligas.

Justeringar av myndigheternas uppgifter

1.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget om att flytta över kommunernas ansvar enligt 9 kap. 15 § miljöbalken (MB) gällande åtgärder vid misstanke om smittsam sjukdom hos sällskapsdjur som innehas av privatpersoner till länsstyrelserna. De nya bestämmelserna föreslås placeras i lagen (2006:806) om provtagning på djur, med mera (provtagningslagen), i en ny 7 a §.

Denna lagändring bedöms av oss som ett gott förslag då länsstyrelserna är väl lämpade för uppgiften, med omfattande praktisk erfarenhet och nödvändig fackkunskap, inte minst genom länsveterinära funktionen. Genom att flytta uppgiften från 290 kommuner till 21 länsstyrelser skapas bättre förutsättningar för ökad kompetens, samt en mer effektiv, enhetlig och likvärdig tillsyn.

Att ta i beaktande: Länsstyrelsen ser ett behov av att begreppet sällskapsdjur förtydligas och att det lämpligen bör göras när man nu

ändrar i miljöbalken och inför en ny bestämmelse i provtagningslagen enligt nedan.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

Den nya bestämmelsen i 7 a § provtagningslagen innebär att Länsstyrelsen omedelbart ska vidta behövliga åtgärder för att spåra smitta och undanröja risken för smittspridning, inklusive rätten att låta förstöra föremål av personlig natur och avliva sällskapsdjur vid nödvändighet.

Ersättningsansvaret låg tidigare hos kommunen. Förslaget i SOU 2025:69 flyttar över hela ansvaret för dessa specifika smittskyddsåtgärder – inklusive ersättningsskyldigheten – från kommunerna till länsstyrelserna.

Att ta i beaktande: Länsstyrelsen ser en risk att det kommer att identifieras fler fall när ärenden hanteras med rätt kompetens (länsstyrelse jämfört med kommuner). Detta höjer kvaliteten i arbetet, men innebär sannolikt också att kostnaderna för verksamheten kan bli högre än den varit hos kommunerna. Länsstyrelsen efterfrågar ett förtydligande gällande ersättningen 9 kap. 15 § andra stycket miljöbalken då ersättningsskyldigheten nu kommer tillfalla Länsstyrelsen. Hur vida kostnaderna kommer att öka beror helt på om den ”skäliga ersättningen” också innefattar ersättning för diagnostik och behandling eller endast täcker avlivning och ersättning av ”föremål av personlig natur”? (s.360)

1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1956:296) om ersättning från staten i vissa fall vid ingripanden för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom

Den nya (2006:806) om provtagning på djur, med mera 7 a § medför att den som drabbas av ett beslut att förhindra spridning av en smittsam sjukdom har rätt till skälig ersättning av länsstyrelsen.

Att ta i beaktande: Länsstyrelsen anser att även kostnaderna för provtagning, diagnostik och behandling av djuret bör ersättas och inte enbart kostnaderna för analys på labb över 1000 SEK. I och med detta förmodas kostnaderna för länsstyrelserna att öka och de medel som tillförs bör justeras utefter detta.

Förbättrat informationsutbyte och sekretess

Länsstyrelsen understryker att en effektiv samverkan förutsätter att myndigheterna får del av den information som krävs, vilken nuvarande sekretessreglering inte medger på ett effektivt sätt.

1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att införa nya sekretessbrytande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) för att underlätta delning av uppgifter i smittskyddsarbetet, då nuvarande lösningar (såsom 10 kap. 2 § OSL om nödvändigt utlämnande och 10 kap. 27 § OSL, generalklausulen) ofta upplevs som komplexa, svårtillämpade och tidskrävande.

Vi tillstyrker också förslaget om att införa en ny sekretessbrytande bestämmelse i 30 kap. OSL (ny 24 f §) för sekretess avseende affärs- eller driftförhållanden (30 kap. 23 § första stycket 1 OSL). Detta är viktigt då uppgifter som länsstyrelsen innehar, exempelvis om djurantal och förflyttning av djur, ofta omfattas av denna sekretess.

Länsstyrelsen anser att även legitimerad djurhälsopersonal ska läggas till i utredningen bland de personalkategorier som omfattas av de sekretessbrytande bestämmelserna 30 kap 24 f §. Detta då det skulle underlätta i arbetet vid utbrott av smittsamma sjukdomar att kunna dela uppgifter med övrig djurhälsopersonal som inte är nämnda i utredningen.

Länsstyrelsen tillstyrker att en ny sekretessbrytande bestämmelse införs (ny 31 kap. 13 a § OSL), som gör det möjligt för SVA att lämna ut uppgifter som omfattas av uppdragssekretess (31 kap. 12 § OSL) till länsstyrelserna (och andra angivna myndigheter), om uppgiften kan antas behövas för övervakning, förebyggande eller bekämpning av djursjukdomar eller zoonoser.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att införa en bestämmelse om överföring av uppdragssekretess (ny 31 kap. 13 b § OSL), vilket säkerställer att information som länsstyrelsen mottar från SVA (som lyder under 31 kap. 12 § OSL) får ett fortsatt skydd hos länsstyrelsen.

1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.

Länsstyrelsen har ett kontinuerligt behov av uppgifter ur Jordbruksverkets djurregister och djurdatabaser. Dessa uppgifter är nödvändiga för att utföra offentlig kontroll (t.ex. av foder och animaliska biprodukter) och för ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar inom länet.

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker förslaget om att införa bestämmelser om uppgiftsskyldighet i förordning (provtagningsförordningen och förordningen om kontroll av husdjur, m.m.) som innebär att Jordbruksverket ska lämna ut nödvändiga uppgifter ur registren till länsstyrelserna (och andra aktörer).

Vidare tillstyrks förslaget om att införa bestämmelser som klargör att Jordbruksverket får ge länsstyrelserna direktåtkomst till uppgifter ur djurregistren och djurdatabaserna i den utsträckning det behövs för specifika ändamål (t.ex. offentlig kontroll). Direktåtkomst ska vara förbehållen de personkategorier som behöver tillgång till uppgifterna på grund av sina arbetsuppgifter. Detta är viktigt för att effektivisera den kontroll- och smittspårningsverksamhet som Länsstyrelsen bedriver.

1.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att förtydliga i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion att myndigheten ska arbeta för att motverka uppkomst och spridning av antimikrobiell resistens. Detta är ett förtydligande i skrift av ett arbete som redan utförs, exempelvis genom deltagande i nätverk och kontroll av djurhälsopersonal och djurhållare.

4.6 Behov av att justera kontrollen av förebyggande smittskyddsåtgärder

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens bedömning där man ser ett behov av att justera kontrollen av förebyggande smittskyddsåtgärder hos djurhållare genom en utökad offentlig kontroll. Länsstyrelsen undrar dock över kostnadsuppskattningen

och anser att den är lågt räknat och skulle önska en noggrannare uträkning samt översyn över eventuella resursändringar.

4.7 Behov av justeringar och förtydligande i de uppgifter som Arbetsmiljöverket har i smittskyddsläget

Länsstyrelsen tillstyrker även förtydligandet i förordningen om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen hos djur och i livsmedel (2005:422), att Arbetsmiljöverket är en av de myndigheter som Länsstyrelsen (tillsammans med Jordbruksverket, Livsmedelsverket, SVA och kommunerna) ska samråda med vid zoonosutbrott. Samrådan sker i den utsträckning som behövs. Detta är viktigt vid smittor på arbetsplatser där arbetstagare riskerar att smittas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carina Ståhl Herrstedt med länsveterinär Paulina Lingers som föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även länsråd Veronica Lauritzsen samt avdelningschef Jenny Larsson medverkat.

Kopia till

li.dl@regeringskansliet.se